

Toelichting themaas

Lezerskonferentie

27 en 28 februari 1987 in Amsterdam

Na het 'Groot forum' van vrijdagavond zetten we de lezerskonferentie voort op zaterdag 28 februari. Dat 'Groot forum' is een discussie tussen de forumleden en het wordt dus tijd dat onze lezers, lezeressen en andere geïnteresseerden aan het woord komen. De forumdiskussie ligt dan nog vers in het geheugen en kan de zaterdag als achtergrondmuziek nog te horen zijn. Het motto blijft 'FNV, hoe NU verder?'.

Van 10.45-13.00 uur is er een discussie in groepen over themaas, die hieronder toegelicht worden. Elk thema zal kort ingeleid worden. Het is de bedoeling dat in de discussie de relatie gelegd wordt met de FNV nu en in de toekomst.

Bij elke discussiegroep is een lid van het 'Klein forum' aanwezig, die de discussie bijwoont zonder mee te discussiëren. 's Middags leggen de leden van het forum - op grond van hun ervaring met het betreffende thema - hun beoordeling van de gevoerde discussie voor aan de zaal en kan het debat met de zaal losbarsten.

We vragen aan de lezers en lezeressen, die aan de conferentie wensen deel te nemen, op het bijgevoegde 'strookje' aan te geven welk van de onderstaande themaas hun voorkeur heeft en of ze van een gratis slaapgelegenheid in Amsterdam gebruik willen maken.

We streven ernaar de zeven themaas terug te brengen naar vier tot vijf, afhankelijk van de voorkeuren - graag een eerste en tweede keus aangeven

D I S K U S S I E T H E M A A S

1. Overheid, bezuinigingen, AbvaKabo

Lubbers II gaat onverminderd door met grote bezuinigingen en daarmee met de afbraak van de werkgelegenheid en de toekomst van velen. Het overleg tussen de bonden en de minister van binnenlandse zaken, heer Van Dijk, loopt steeds weer muurvast. Aad Regeer, lid van het bondsbestuur van de AbvaKabo, zei er december vorig jaar dit van: 'De aanpak van dit kabinet zullen we bestrijden. Zo nodig, met inzet van alle ons ten dienste staande middelen. Zaterdag 28 februari weten we daar waarschijnlijk meer van. Hoe staat 't er voor? Welke middelen zijn/worden in de strijd geworpen? Wat is er geleerd van de hete herfst van 1983? Is 'De FNV over 14 jaar' een goede handleiding?

2. Technologische vernieuwing en vakbeweging

De versnelde technologische vernieuwing is een van de hoofdkenmerken van de huidige economische ontwikkeling. Arbeidsuitstoot, aantasting van de kwaliteit van de arbeid, toenemende controle en disciplineren van de werkne(e)m(st)ers zijn slechts een paar van de gevolgen van dit 'vernieuwingsproces'. Alle sectoren hebben ermee te maken en vrijwel alle bonden hebben er notaas over geschreven. Kenmerken van het beleid van de vakbeweging zijn onder andere: het economies en technologies veranderingsproces dient gepaard te gaan met 'sociale vernieuwing', directe betrokkenheid van de werkne(e)m(st)ers in een vroeg stadium is noodzakelijk, het bondswerk in bedrijf en instelling moet versterkt worden, scholing en deskundigheidsbevordering zijn nodig voor een verantwoorde invoering van de nieuwe technologie en een goed tegenspel van de bond.

Wat dient onder 'sociale vernieuwing' verstaan te worden? Welke eisen zullen aan de betrokkenheid van de vakbeweging gesteld moeten worden? Welke mogelijkheden bevatten automatiserings- en technologiekontrakten?

3. Bundeling uitkeringsgerechtigden

Volgens de officiële cijfers is ongeveer 18 procent van de leden van FNV-bonden uitkeringsgerechtigd, in 1979 was dat 13 procent. In 'De FNV over 14 jaar' vormen de uitkeringsgerechtigden een van de groepen waarop het beleid in de toekomst nadrukkelijk afgestemd moet worden. De aantasting van hun toch al slechte financiële en sociale positie geeft daar alle reden voor.

Vorig jaar is de BUG opgericht, Bundeling van Uitkeringsgerechtigden. Een initiatief van uitkeringsgerechtigde leden van verschillende FNV-bonden (zie Solidariteit 19 en 20). De BUG-groep staat een bundeling voor van uitkeringsgerechtigden dwars door de bonden heen om zo een sterkere macht te vormen binnen de FNV. Vandaaruit is volgens de BUG-groep een betere belangenbehartiging van, voor en door uitkeringsgerechtigden mogelijk.

Hoe staat het initiatief van de BUG ervoor? Wat zijn de reacties van de leiding van de FNV en de bonden? Waarom zou de BUG een betere belangenbehartiging mogelijk maken en hoe dan?

4. Brede vakbeweging

Een brede vakbeweging is een vakbeweging die zich niet alleen bezighoudt met de directe belangen van de leden (bijvoorbeeld werk, inkomen, arbeidsomstandigheden), maar ook met algemene maatschappelijke vraagstukken als kembe-

wapening, racisme, seksisme, anti-apartheidsstrijd, milieuvervuiling.

De vrees bestaat dat met de koers van 'De FNV over 14 jaar' het pad van de brede vakbeweging verlaten wordt.

Worden leden afgestoten door een brede vakbeweging? Wat is het belang van een brede vakbeweging? Op welke manier kan dat in de praktijk van het bondsbeleid tot uitdrukking gebracht worden?

5. Bondswerk in bedrijf/instelling

Onder andere door de grote nadruk op het centrale overleg met overheid en werkgevers is het vakbondswerk binnen bedrijf en instelling een zorgenkindje van de nederlandse vakbeweging.

Sinds eind jaren zestig is daar met wisselend sukses in verschillende bonden een verandering gekomen. Van een sterke bondsorganisatie op bedrijfs- en instellingsniveau is echter niet vaak sprake. Ook in 'De FNV over 14 jaar' wordt dit probleem gesinjaleerd en gepleit voor de versterking van de vakbeweging in de onderneming.

Maar ja, wat zou die versterking moeten inhouden? Hoe moet dat aangepakt worden bij een verzelfstandigde ondernemingsraad/medezeggenschapscommissie en/of een zwakke kadergroep? Hoe krijgt het bondswerk gestalte in de 'stille' periode na een afgesloten CAO?

6. Vrouwen en vakbeweging

Evenals de uitkeringsgerechtigden krijgen de vrouwen bijzondere aandacht in het toekomstig beleid dat 'De FNV over 14 jaar' gaat brengen. Dat is ook wel nodig. Bij een stijging van het aantal vrouwen met een betaalde baan van 31 procent in 1975 naar 38,7 procent in 1985, is in de periode 1979-1985 de organisatiegraad van vrouwen teruggelopen van 23 naar 15 procent.

In vergelijking met andere landen zijn de vrouwen in Nederland nog steeds ondervertegenwoordigd in het betaalde arbeidsproces. Daarbij moet aangetekend worden dat de meeste vrouwen in deeltijd werken en met flexibele arbeidscontracten. Op de wervingskracht van de vakbeweging voor vrouwen is dus nog heel wat aan te merken, hetzelfde geldt voor de belangenbehartiging.

Wat is tegen deze achtergrond bijvoorbeeld de ervaring van vrouwen in traditionele mannenberoepen? Hoe open staan de bonden voor deze vrouwen? Welke bijdrage kan een verhoogde toegang van vrouwen tot technische beroepen leveren aan de specifieke arbeidsdeling tussen mannen en vrouwen?

7. Basisinkomen en maatschappijvernieuwing

Met name de Voedingsbond FNV maakt zich sterk voor een basisinkomen (zie Solidariteit nummer 21). Een inkomen voor iedereen dat voldoende is om een menswaardig bestaan te leiden.

De Voedingsbond ziet het basisinkomen als een instrument om de bestaande maatschappelijke en sociaal-ekonomiese verhoudingen te doorbreken. Een andere relatie tussen arbeid en inkomen, waarmee de tweedeling tussen werkenden en niet-werkenden kan worden opgeheven en de herverdeling van inkomens tot stand gebracht. In relatie met arbeidstijdverkorting kan een basisinkomen de herverdeling van betaalde en onbetaalde arbeid mogelijk maken en de ekonomiese zelfstandigheid van vrouwen bevorderen.

Is het basisinkomen een instrument voor maatschappijvernieuwing waar 'De FNV over 14 jaar' veel van kan leren? Als het basisinkomen een aanval is op de tweedeling tussen werkenden en niet-werkenden, hoe gaat het dan met de tweedeling tussen arbeid en kapitaal? Bestaat het gevaar dat het basisinkomen een instrument wordt om bijvoorbeeld het minimumloon nog verder af te breken, de CAO uit te hollen en een lage-lonenpolitiek te rechtvaardigen?

Plaats 'De Open Vaart'

Hagedoornplein 1b, Amsterdam-Noord. Vijf minuten lopen vanaf de Tolhuispont aan de achterkant van het Centraal Station. Ook te bereiken met de bussen 38, 39 en 105. Met de auto via de IJtunnel.

Stelling 1

In 'De FNV over 14 jaar' wordt gesproken over de noodzaak van een grondige heroriëntatie om de boot naar de toekomst niet te missen. Zo'n bezinning op het vakbondsbeleid van de afgelopen tijd is nuttig en nodig. Vastgesteld kan dan onder andere worden dat noch de bereidheid van de vakbeweging tot het inleveren van loon, noch de instemming met de geleidelijke invoering van arbeidstijdverkorting de werkloosheid heeft teruggedrongen. Met andere woorden, zou die bezinning niet veel meer gericht moeten zijn **op het falen van de meedenkstrategie** van de vakbeweging en de krisispolitiek van overheid en werkgevers?

Stelling 2

De belgische vakbeweging kent een uitgebreide dienstverlening aan de leden. Een belangrijk onderdeel van haar service-apparaat ('dienstbetoon') is de direkte bemoeienis met de uitbetaling van de sociale uitkeringen. A. Martens, werkzaam aan de Katholieke Universiteit van Leuven, zegt er dit van:

Het is juist deze inzet en mobiliseerbaarheid die, naarmate de crisis duurt en het dienstbetoon floreert, problematiser wordt. Het zou wel eens nodig kunnen zijn **een zekere strijdbaarheid te herstellen ten koste van het dienstbetoon**. Mogelijk zou daartoe zelfs een zeker ledenverlies geaksepteed moeten worden.

(Zie in dit nummer van Solidariteit het artikel 'De klant vertrouwt 't niet'.)